

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 1(32)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, доц., акад. Академії вищої шк. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, доц., Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М. д-р іст. наук, доц., д-р іст. наук, Піляев І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, доц., Курко М. Н., д-р юрид. наук, доц., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, доц., академік Академії вищої шк., Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 11 від 21 грудня 2011 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 1 (32). — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 336 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ 5

Головатий М. Ф.

Дійсність, світовий розвиток
і державне управління: нове бачення
і нова парадигма (постановка проблеми) 5

Бідзюра І. П.

Управління соціальними системами
поліетнічних суспільств в умовах
глобалізаційних і цивілізаційних викликів..... 13

Піляєв І. С.

Концептуальні засади консолідації українського
народу та громадянського суспільства
через європейську спадщину Русі-України 18

Сурмін Ю. П.

Деформації управління в Україні як кризовій
державі пострадянського типу..... 26

Шконда В. В., Кальнянов А. В.

Перспективи розвитку гендерних відносин
у ХХІ ст. 33

Білоус А. О.

Державно-правові проблеми реформування
системи управління вищою освітою:
зміст і способи розв'язання..... 40

Боєва Т. І.

Освітня політика уряду на Донеччині наприкінці
ХІХ – на початку ХХ ст. 46

Бойко С. С.

Прояви етнократії в сучасному
державотворчому процесі України 51

Вознюк П. Ф.

Інформаційно-психологічна боротьба
і політична безпека держави:
управлінський аспект 59

Дікарев О. І.

Ресурс політичної влади в епоху потрясінь..... 70

Козут П. В.

Персональний фактор в політико-владних
відносинах демократичного типу..... 80

Лісничка В. М.

Пріоритети державної політики в галузі
культури України 87

Медвідь Ф. М., Баран В. В.

В “Європу” через ворота Царгорода,
або геополітичні дороговкази Юрія Липи 97

Чупрій Л. В., Настояща К. В.

Безпеківі аспекти гуманітарної політики
української держави в контексті
євроінтеграції..... 103

Петров Є. М.

Державотворчі процеси в Україні на переломних
етапах історичного розвитку 109

Артеменко А. І.

Міжнародна економічна дипломатія
Греції та України 116

Галайдюк В. В.

Залучення молоді до державного управління
в Україні: стан, проблеми та шляхи
розв'язання..... 120

Лазаренко О. В.

Сутнісний сенс і зміст державного управління
з огляду на його інноваційний потенціал 127

Ленг Е. А.

Глобальные вызовы и аграрная политика
Украины 133

Мороз М. І.

Концептуальні засади організації і пошуки
шляхів вдосконалення державного
управління охороною здоров'я
в сучасній Україні..... 141

Тубальцева В. Л.

Використання культурної дипломатії
в процесі становлення світового лідерства США 145

Фомін О. О.

Соціалізація та ювенізація у діяльності
політичних партій: досвід Російської Федерації
для України 150

Левенець Є. Ю.

Особливості взаємодії центральних
органів виконавчої влади на сучасному етапі
інституціональної оптимізації в Україні..... 156

Хоменко О. С.

Проблеми демократизації українського суспільства
як базисна засада забезпечення прав людини
і громадянина 163

ПРАВОВІ НАУКИ..... 170**Костицький В. В.**

Захист суспільної моралі як функція демократичної держави в умовах формування глобального громадянського суспільства 170

Сорока Л. В.

Становлення кримінального законодавства України про відповідальність та покарання неповнолітніх 183

Темченко В. І.

Комунікативний аспект визнання громадянських прав і свобод у механізмі їх забезпечення 188

Ейсмонт В. С.

Шляхи демократизації інституціональної системи власності в національному законодавстві 195

Ковтун І. А.

Професійні відхилення у діяльності юристів та їх попередження 204

Шашкова-Журавель І. О.

Міжнародно-правові аспекти охорони праці 210

Буратевич О. І.

Правові основи державної політики європейської інтеграції України: сучасний стан і перспективи розвитку 216

Глієва Стоянка Іванова

Конституція Республіки Болгарія 1991 р. – політико-правове обґрунтування законодавчої трансформації Болгарії та вплив на розвиток сучасного цивільного права 223

Клим'юк О. С.

Регулювання інформаційних відносин у сучасному суспільстві: управлінський та правовий аспекти 232

Колюшко Ю. С.

Господарське право у правовій системі України: самодостатня галузь права чи комплексний правовий інститут 238

Кузнєцова О. О.

Щодо стану законодавчого врегулювання норм з відшкодування моральної шкоди у цивільному законодавстві України 245

Муаз Бишарат

Поняття та юридична природа категорії надзвичайного стану в законодавстві різних країн та в міжнародно-правових документах 248

Пограничний С. Л.

Проблеми правового і політичного забезпечення державного управління інвестиціями в Україні 252

Квятковська-Буляк Аліція

Психические нарушения и проблемы у солдат,

возникающие в результате участия в военных действиях 256

Тимошин Ю. В.

Правове забезпечення реформування системи державної влади: адміністративна і політична складова 264

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ..... 269**Кальянов А. В.**

Потенціал здоров'я населення України у людському вимірі 269

Юсеф Н. Н.

Міжнародні економічні відносини Турецької Республіки та України 277

Ейсмонт В. С.

Структура власності у перспективному варіанті економічного розвитку України 281

Гончаров О. М.

Інноваційна діяльність та її роль у розвитку української економіки 289

Гончарова О. О.

Деякі аспекти державного регулювання місцевих бюджетів 294

Пограничний С. Л.

Україна і міжнародний досвід правового забезпечення державного управління інвестиціями 298

Старих Л. В.

Формування професійних навичок та вмінь у фахівців з медичного та фармацевтичного маркетингу 305

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ..... 310**Главче Методі**

Деякі компоненти активізації розвитку творчих задатків і здібностей студентів при вивченні математичних дисциплін 310

Гончаренко Є. Ю.

Формування та розвиток мовної та лінгвокраїнознавчої компетенції за принципами нових методичних концепцій вивчення іноземних мов (на прикладі німецької мови) 317

Зирянова О. Л.

Самовдосконалення в системі індивідуально-психологічних особливостей особистості 322

Маяцька О. Ю.

Вплив стандартів поведінки на функціонування і розвиток малих груп: соціально-психологічні аспекти дослідження 329

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 335

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНИХ ВІДНОСИН У ХХІ СТ.

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 1(32), с. 33–39

Проблема вдосконалення гендерних відносин в українському суспільстві має вирішуватися з урахуванням різноманітних чинників і є однією з пріоритетних у сучасному соціокультурному просторі держави.

Специфіка усвідомлення гендерних проблем у сучасному суспільстві виявляється у багатосторонніх підходів, багатогранності та варіативності системного наукового бачення, що можливе за умов знайомства з досягненнями сучасної теорії і практики гендера, які вже стали класичними. Науковий пошук вчених нині підтримується Програмою Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) “Сприяння гендерній рівності”, що є логічним і послідовним продовженням низки попередніх гендерних проектів, які створюють механізм реального впровадження принципово нового підходу до гендерної політики соціуму [1; 2].

Нині гендерні дослідження стали однією з найпродуктивніших галузей наукового пошуку у світі, які наполегливо вимагають свого впровадження і у вітчизняну практику.

Нормативне впорядкування й регулювання суспільних відносин, у тому числі відносин між жінкою і чоловіком як соціальними групами, відбувається шляхом формування і розвитку різних соціальних норм: моралі, права, звичаїв, установок, традицій, корпоративних норм, ціннісних уявлень. Гендерні відносини в Україні значною мірою побудовані на звичаєвому праві, тобто соціальних нормах, які регулюють повсякденні відносини чоловіка і жінки.

Концепція правової рівності жінок і чоловіків складалася історично відповідно до по-

треб часу, з розвитком суспільства, усвідомленням себе як вільних особистостей та з творенням політико-правового середовища, в якому особистість могла б себе реалізувати.

У сучасному розумінні гендерна рівність означає наявність рівних умов для жінок і чоловіків в реалізації всіх прав людини та можливість участі в політичному, економічному, духовному і культурному розвитку, а також рівного користування його результатами.

Сучасна модель рівності жінок і чоловіків передбачає синтез окремих різновидів рівності (рис. 1).

Отже, сучасне поняття рівності жінок і чоловіків передбачає інтегроване поєднання окремих різновидів рівності у правах, свободах, обов'язках, відповідальності, можливостях і шансах. Проте правовий спосіб закріплення принципу рівності статей передбачає право на відмінності, що стосується жінок, і закріплюється в законодавстві. У контексті рівності прав чоловіків і жінок Конституція України деюре визначила та закріпила гендерну стратегію розвитку українського суспільства. Вона створила базове підґрунтя щодо визначення правового механізму рівних прав і можливостей. Його вдосконалення потребує адаптації положень міжнародного законодавства до національних чинних нормативно-правових актів. Слід зазначити, якщо гендерна експертиза законодавства в

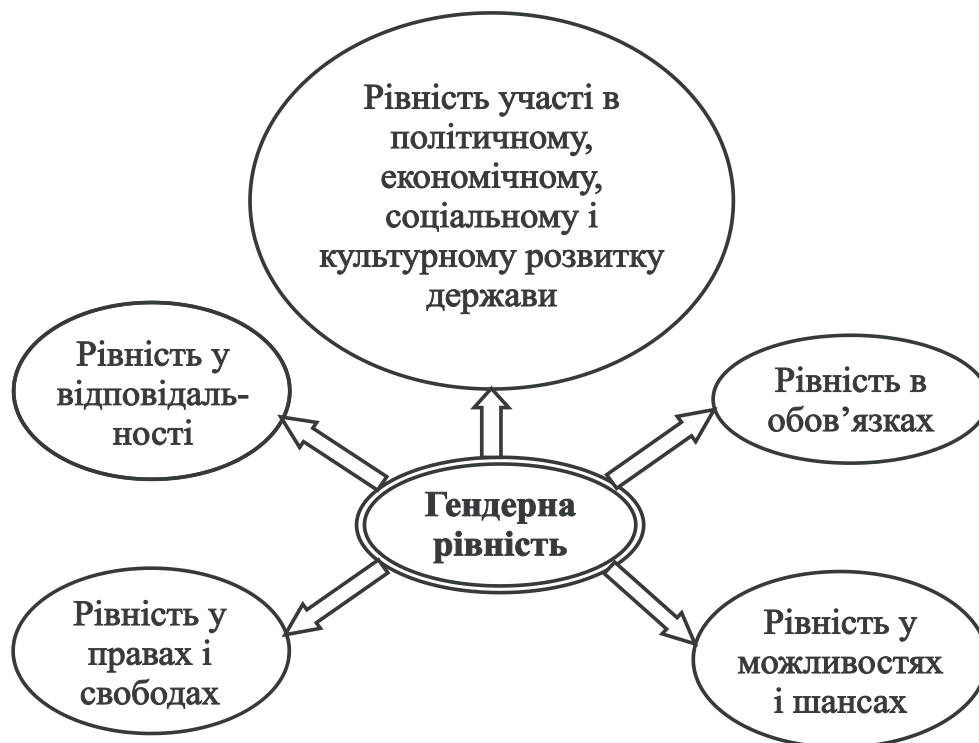

Рис. 1. Концептуальна модель складових гендерної рівності

Україні вже має місце, то заходи щодо гендерного квотування поки не передбачені. Наприклад, національне законодавство ряду країн світу закріплює спеціальні тимчасові заходи, тобто систему гендерного квотування, яке закріплене в Конституціях Руанди (48,8 % жінок), Бельгії (35,3 %), Коста-Рики (35,1 %), Аргентини (30,7 %), Мексики (22,6 %), Тайваню (22,2 %), Пакистану (21,1 %), Болівії (18,5 %), Перу (17,4 %), Словаччини (17,3 %), Домініканської Республіки (17,3 %) Франції (12,1 %) [3].

Отже, розвиток гендерних відносин в Україні повинен передбачати здійснення політики гендерного паритету шляхом вивчення і запровадження міжнародних стандартів і позитивного досвіду застосування їх в національному законодавстві різних країн світу у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків [4; 5].

Внесення змін необхідне і до трудового законодавства, оскільки закріплені в ньому гарантії та пільги носять, в основному “жіночий” характер. При цьому треба збе-

регти норми, які впливають з анатомо-фізіологічних особливостей жіночого організму, виконання жінками репродуктивної функції з народження дітей. Правове і соціальне порівняння обов’язків і відповідальності обох статей у сфері сімейних відносин, особливо виховання дітей, сприятиме створенню належних умов для поєднання професійної діяльності з сімейними обов’язками [6–8].

Розглядаючи питання розвитку гендерних відносин у контексті реалізації політики гендерного паритету у трудових відносинах, окремо потрібно проаналізувати надання пільг та гарантій, які закріплені у Кодексі законів про працю “Праця жінок”. Поряд із жінками такі гарантії поширюються на батьків, які виховують дітей без матері, в тому числі у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі. Не всі чоловіки мають такі права, як додаткові відпустки працівникам, які мають дітей, надання путівок до санаторіїв, гарантії при прийнятті на роботу та заборона звільнення, обмеження роботи в нічний час та відрядження тощо. Проте в су-

часних умовах батьки на рівних беруть участь у вихованні дитини та утриманні родини. В цьому зв'язку постає необхідність привести ці правові норми, які закладаються в основу трудових відносин, до єдиного порядку з урахуванням принципу гендерного паритету. Виходячи з цього, і трудове законодавство, і трудові відносини на сьогодні щодо дотримання політики гендерної рівності потребують суттєвого реформування [3; 9].

Відповідно до “Декларації тисячоліття” важливе значення для розвитку гендерних відносин у ХХІ ст. мають ряд фундаментальних цінностей [10; 11]:

1. Свобода. Чоловіки і жінки мають право жити і виховувати своїх дітей у гідних для людини умовах, вільних від страху насильства та голоду, гноблення і несправедливості. Кращою гарантією цих прав є демократична форма правління.
2. Рівність. Жодна людина не повинна позбавлятися можливості користуватися благами розвитку, має бути гарантована рівність прав та можливостей чоловіків і жінок.
3. Солідарність. Усі гендерні проблеми повинні вирішуватися на засадах принципів рівності та соціальної справедливості.
4. Терпимість. При всьому розмаїтті культур, мов, віросповідань люди повинні поважати один одного. Відмінності в рамках окремих суспільств не повинні бути підставою для переслідувань. Необхідно активно заохочувати культуру та діалог між усіма цивілізаціями.
5. Повага до природи. Нинішні несталі моделі виробництва та споживання мають бути змінені в інтересах майбутнього благополуччя та добробуту наших нащадків.
6. Загальний обов'язок. Обов'язок управління глобальним економічним і соціальним розвитком, а також усунення погроз міжнародному світу та безпеці має розподілятися між народами та здійснюватися на багатосторонній основі.

Враховуючи важливість та розповсюдженість проблеми бідності, перед людством поставлене стратегічне завдання скоротити вдві-

чі до 2015 р. частку населення, яке має дохід менше одного долара на день, а також страждаючого від голоду.

Дуже важливим стратегічним завданням є забезпечення дітей, як хлопчиків, так і дівчаток, стосовно можливостей отримання в повному обсязі початкової шкільної освіти та рівного їх доступу до всіх рівнів освіти. Передбачено запровадити заходи щодо зниження материнської смертності на три чверті, а також смертності серед дітей у віці 5-ти років на дві третини порівняно з їх нинішніми рівнями. З метою поліпшення здоров'я потрібно надавати особливу медичну допомогу дітям, позбавленим батьківського піклування через ВІЛ / СНІД.

Особливо актуальним є інтеграція зусиль щодо надання рівних можливостей користуватися всією сукупністю прав людини та основними свободами всім жінкам дорослого та підліткового віку, які стикаються з комплексом бар'єрів, що перешкоджають розширенню їхніх прав та поліпшенню життєвого рівня.

Комісією Організації Об'єднаних Націй зі становища жінок було вирішено внести перспективні стратегії в усі програми соціально-економічного розвитку на засадах комплексного підходу до проблеми рівності статей, який розглядається як інноваційна стратегія досягнення гендерної рівності в соціальному, економічному і політичному житті країн світу.

Суб'єктами реалізації комплексного підходу щодо гармонізації гендерних відносин у сучасному суспільстві можуть бути державні структури, політики, громадські організації, науковці та науково-дослідні інститути, міжнародні інститути, мас-медіа, лобістські групи тощо.

Комплексне бачення гендерної картини суспільства потребує системного, логічного її осмислення як цілісності в усіх підсистемах взаємозв'язку та взаємодії чоловіка й жінки, наукового визначення тенденцій гендерних змін, розвитку і перетворень.

Він полягає в організації (реорганізації), поліпшенні, вдосконаленні й оцінюванні процесів прийняття рішень з метою вирішення проблематики рівності жінок і чоловіків у

всіх галузях економіки та соціальної сфери й на всіх рівнях за участю суб'єктів, залучених до здійснення соціальної гендерної політики. Причому інтереси й досвід чоловіків і жінок повинні використовуватися як обов'язковий соціальний індикатор при розробленні загальних гендерних концепцій суспільного розвитку, втіленні їх в життя, виконанні відповідних програм у політичній, економічній, соціальній, культурній та інших сферах буття. Аналіз свідчить, що в багатьох країнах світу останні десятиліття ХХ ст. були періодом істотних зрушень у вирівнюванні прав і можливостей чоловіків і жінок, особливо щодо доступу до економічних, політичних та освітніх ресурсів, подоланні традиційних уявлень про соціальні ролі й особистісні характеристики жінок і чоловіків. У цьому зв'язку оцінка суспільств з позицій гендерного паритету та запровадження засобів сьогодення, які сприяють дотриманню неупередженого ставлення до особи, незалежно від статі, розглядаються як важливі складники демократичного розвитку держави. Якщо Україна піде шляхом демократії, ідеологія гендерного паритету буде змістовно осмислена й практично втілена. Проте офіційний дискурс жіночого і чоловічого, який підтримує влада, соціальні інститути суспільства, дає підстави вважати, що рівності статей буде досягнуто не скоро. Підґрунтям для такого висновку є реальний стан та експертна оцінка рівня гендерних відносин у багатьох сферах буття українського суспільства (економічна, соціальна, правова, політична), а також у громадській свідомості та самосвідомості громадян, де закріплені глибоко вкорінені гендерні стереотипи [11].

Аналіз істотних перетворень та гендерних відносин громадян свідчить, що в сучасний період Україна за ціннісно-нормативними уявленнями населення в числі інших східно-європейських країн значною мірою наближена до Азії та Африки, ніж до Західної Європи [4, 5].

Слід зазначити, що Україна вже давно належить до країн, де стимулюється і схвалюється заняття жінок оплачуваними видами діяльності. Від жінки, на відміну від чоловіка,

суспільство очікує одночасного виконання двох соціальних, важко поєднаних і навіть конфліктних ролей матері та годувальниці. Причому роль матері-виховательки розглядається як необхідна сфера соціальної самореалізації жінки як повноцінної людської істоти [6–8].

Розглядаючи перспективи розвитку гендерних відносин у ХХІ ст., слід зазначити необхідність оновлення всіх форм буття, у тому числі й політичного. В цьому контексті жінки повинні навчатися сучасним принципам, формам та методам партійної діяльності, входження в систему влади, привнесення в діяльність нових гендерних особливостей, вироблення нових форм і методів дій, відповідного компетентного розв'язання складних та гострих державних і суспільних проблем, пошуку гендерно чутливих і свідомих політиків-чоловіків для впровадження збалансованої гендерної політики в суспільстві.

ХХІ ст. потребує формування нових типів політичних лідерів-жінок і чоловіків, які гармонійно поєднують позитивні жіночі та чоловічі управлінські якості.

Соціально-психологічний портрет такого лідера включає якості, що формують лідерський потенціал особистості: далекоглядність, сміливість, відповідальність, здатність до аналізу та прогнозування, авторитетність для соціального оточення, креативність та високий рівень інтелекту, корпоративна культура, здатність працювати з іншими людьми, підтримка сім'ї (чоловіка, батьків), готовність ризикувати [12, 13]. Проте, лідера-жінку, як і лідера-чоловіка, не можна ототожнювати з жінкою або чоловіком-керівником, менеджером. Дискримінантні відмінності менеджера і лідера за О. С. Виханським, О. І. Наумовим (1998) наведені у таблиці.

З позицій акмеїчної та гендерної психології генезу становлення типів буття та формування лідерської позиції людини за В. М. Колпаковим може бути подано як зазначено на рис. 2.

Нова реальність формує жінку-лідера і чоловіка-лідера нового типу, які мають бути орієнтовані не на силові методи діяльності,

Дискримінантні відмінності менеджера і лідера

Менеджер	Лідер
Адміністратор	Інноватор
Доручає	Надихає
Працює за цілями інших	Працює за власними цілями
План – основа дій	Бачення – основа дій
Покладається на систему	Покладається на людей
Використовує аргументи	Використовує емоції
Контролює	Довіряє
Підтримує рух	Дає імпульс рухові
Професіонал	Ентузіаст
Приймає рішення	Перетворює рішення на реальність
Робить справу правильно, його поважають	Робить правильну справу, його обожнюють

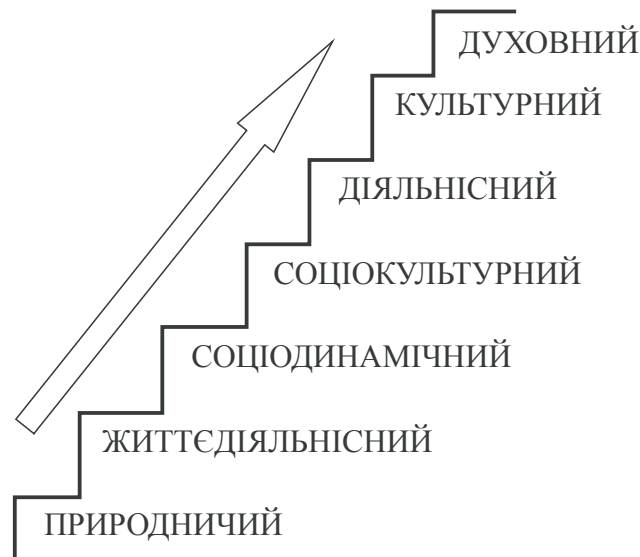

Рис. 2. Генеза становлення типів буття та формування лідерської позиції людини в контексті цінностей акмеїчної та гендерної психології

а на ініціювання та втілення гуманістичних ціннісних методів впливу на людей, мирного, компромісного розв'язання різноманітних соціально-психологічних проблем, у тому числі конфліктів в мікро- та макро-колективах. Формування інноваційної моделі жіночого лідерства має розірвати чоловічий корпоративізм при розв'язанні будь-яких проблем. Схильність жінки до компромісів, мирних форм діяльності, комплексного бачення проблем, врахування перспективи при прийнятті будь-якого рішення за спільних дій із політиками-чоловіками дає

підстави об'єднати їх зусилля в досягненні пріоритетних завдань гендерної політики.

Система державного регулювання гендерних перетворень у сучасному постіндустріальному суспільстві потребує створення спеціального цільового механізму управління гендерними процесами, які сприяли б гармонізації гендерних відносин. У цьому контексті в різних країнах світу створюються міністерства з рівних прав і можливостей, системоутворюючим чинником яких є турбота про становище жінок або сім'ї, материнство і дитинство, розвиток гендерної культури.

Творення подібних державних структур, які б займалися проблемами рівних прав і можливостей, є новим у суспільному житті України. Тому цей процес відбувається напружено й нерішуче, дискретно та вузько-спрямовано. До речі, в системі Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України створено та діє Управління гендерної і сімейної політики, в якому виокремлений спеціальний структурний підрозділ – відділ з питань гендерної політики.

Створення в багатьох країнах світу різноманітних організаційних структур та підрозділів з рівності статей з гендерними повноваженнями свідчить про перебудову системи управління у світовому просторі і впровадження гендерного компонента в усі управлінські сфери.

Отже в XXI ст. гендерна політика стає цілеспрямованішою та організованішою в умовах динамічно змінюваного гендерного середовища. Завдяки їй формується гендерна чутливість у чоловіка та жінки на засадах засвоєних гендерних принципів і стандартів повсякденного буття, гендерного світогляду та гендерних моделей статево-рольової поведінки. В цих умовах гендер стає певною формою організації нації через формування характерних статево-рольових моделей поведінки – маскулінної, фемінної та андрогінної. Самовираження й самоутвердження жінки й чоловіка є важливим підґрунтям у формуванні й реалізації гендерної політики, яка розглядається як важлива складова в системі соціально-економічних і політичних перетворень в сучасному суспільстві.

Гендерна концепція суспільного розвитку й соціальних перетворень передбачає суспільний і державний погляди на життя обох статей як рівних, збалансованість можливостей їх розвитку, забезпечення необхідних умов для саморозвитку, самовираження й самореалізації жінки й чоловіка як рівних у правах, свободах, обов'язках та відповідальності [14; 15].

Здобуття жінкою і чоловіком свободи самотворення, досвіду самопрезентації, вільного впливу на перетворення соціального се-

редовища, свободи від усіх форм залежності, усвідомлення свободи як соціальної цінності формують та наповнюють новим змістом гендерну ідеологію, яка спроможна забезпечити справжню гендерну рівність і звільнення від усіх форм соціальної та статевої дискримінації та будь-яких соціальних обмежень щодо статей, їх життєдіяльності та самовираження. Проте, щоб запровадити рівність жінок і чоловіків, потрібно підготувати суспільство сприйняти саму ідею гендерної рівності та адаптувати її до реальних соціально-економічних, правових і політичних умов України.

Література

1. Гендерний аналіз українського суспільства / Наук. ред. Т. Мельник. – ПРООН, Представництво в Україні. – К., 1999. – С. 143.
2. Гендерна експертиза українського законодавства (концептуальні засади) / Відп. ред. Т. М. Мельник. – К., 2001.
3. Бойко Г. В. Правові аспекти рівності та механізм її забезпечення // Правові аспекти забезпечення рівних прав жінок і чоловіків: Матер. наук.-практ. конф. – Донецьк, 2006. – С. 12–13.
4. Венгер О. М. Культура гендерної рівності в сучасному українському суспільстві // XXI століття: альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія: Матеріали VI міжнар. наук.-теорет. конф. 8–9 червня 2007 р. – Кн. 2. – К.: Фенікс, 2007. – С. 210–216.
5. Вілкова О. Ю. Соціальний простір сучасного суспільства в контексті гендерного підходу // Нова Парадигма: Альманах наук. праць. – Вип. 35. – К.–Запоріжжя, 2004. – С. 185–191.
6. Алешина Ю. Е., Гозман Л. Я., Дубовская Е. М. Социально-психологические методы исследования супружеских отношений. – М.: Изд-во МГУ, 1987.
7. Владин В., Капустин Ю. Гармония брака. – Кемерово, 1998.
8. Круць О. В. Гендерні цінності суспільства як передумова розвитку особистості – суб'єкта реформування економіки в світлі третьої світової теорії // XXI століття: альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія: Матер. VI міжнар. наук.-теорет. конф. 8–9 червня 2007 р. – Кн. 2. – К.: Фенікс, 2007. – С. 244–248.
9. Болотіна Н. Б. Соціальне право. Гендерна експертиза. – К.: Логос, 2001.
10. Гендерний розвиток у суспільстві: (конспект лекцій). – К.: ПЦ “Фоліант”, 2005. – 351 с.
11. Основи теорії гендеру: Навч. посіб. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 536 с.
12. Бендас Т. В. Психология лидерства. Гендерный и этнический аспект // Автореф. дис. ... доктора психол. наук. – М., 2005.

13. Бендас Т. В. Гендерная психология: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению и специальностям психологии. – СПб.: Питер, 2008. – 430 с.

14. Гендерная педагогика и гендерное образование в странах постсоветского пространства // Сб. материалов Междунар. летней шк., 2001. – Иваново, 2002. – 294 с.

15. Костикова И., Градскова Ю., Пулина Н., Митрофанова А. В. Перспективы гендерного образования в России: взгляды педагога // Высшее образование в России. – 2001. – № 2.

Гармонізація розвитку гендерних відносин у ХХІ ст. потребує реалізації системних заходів в галузі права, суспільних, соціальних та економічних відносин, інтеграції зусиль щодо надання чоловікам і жінкам рівних можливостей користуватися всією сукупністю прав та основних свобод, сприйняття цілісної гендерної картини соціуму, наукового визначення тенденцій гендерних змін, їх розвитку і перетворень.

Гармонизация развития гендерных отношений в ХХІ ст. требует реализации системных мер в области права, общественных, социальных и экономических отношений, интеграции усилий по предоставлению мужчинам и женщинам равных возможностей пользоваться всей совокупностью прав и основных свобод, восприятия целостной гендерной картины социума, научного определения тенденций гендерных изменений, их развития и преобразований.

Harmonization of gender relations development in ХХІ century needs the realization of system measures in law field, public, social and economic relations, integration of efforts for men and women's equal opportunities concession to use all the combination of rights and main freedoms, perception of entire gender society picture, scientific determination of gender changes trends, their development and transformation.

Надійшла 1 листопада 2011 р.